

KULTUR

Kulturchef: Victor Malm. På nätet: Expressen.se/kultur
Adress: Expressen Kultur, 105 16 Stockholm. Tel: 08-738 30 00. E-post: kulturen@expressen.se

8943

DAGAR HAR DEN SVENSKA JOURNALISTEN DAWIT ISAAK NU SUTTIT FÅNGSLAD I ERITREA

Stöd arbetet för hans frigivning på bankgiro 5045-0295. Läs mer på www.freedawit.com

3805

DAGAR HAR DEN SVENSKA FÖRLÄGGAREN GUI MINHAI NU VARIT FAST I KINA

Stöd arbetet för Gui Minhai. Läs mer på <http://freeguiminhai.org>

TORSDAG 19 MARS 2026

ODYNAMISK DUO. Migrationsminister Johan Forsells (M) och justitieminister Gunnar Strömmers (M) förslag döms båda ut av remissinstanserna. Foto: ANNA-KARIN NILSSON och TT

Regeringen vill ta bort utlänningars rättigheter

Två förslag från regeringen riskerar att begränsa yttrandefriheten för utländska medborgare som lever i Sverige.

Nils Funcke varnar för att forcera igenom ytterligare "hafsverk" till lagstiftning.

De grundlagsfästa opinionsfriheterna tillkommer "var och en". Yttrande-, mötes- och föreningsfriheten är individuella rättigheter lika för alla oavsett nationalitet, ekonomiska förutsättningar, formulering förmåga, ideologisk eller religiös övertygelse. Var och en ska få sjunga med sin näbb oavsett om det sker verbalt, i skrift eller om åsikterna och värderingarna tar sig konstnärliga uttryck.

Det har länge varit utgångspunkten i regeringsformen och yttrandefrihetsgrundlagen och sedan 2019 även i tryckfrihetsförordningen. Då ersattes "svenska medborgare" med "var och en". Förändringen sågs som principiellt viktig och ett led i integrationen. Samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna stod bakom beslutet.

Riksdagen kan, med beaktande av de begränsningar som anges i grundlagen, begränsa utländska medborgares opinionsfriheter i lag. Den möjligheten har inte använts och nu väljer Tidöregeringen i stället att skicka yttrandefriheten genom att föreslå olika påföljder beroende på medborgarskap. "Var och

en" blir "vi och dom" när utländska medborgare utöver påföljden som gäller för alla också riskerar utvisning.

Utvisning efter avtjänat straff har hittills endast aktualiserats om en person dömts till fängelse i minst sex månader eller dömts till fängelse och det bedöms finnas en risk för återfall. Trösklarna har inneburit att straffen för de brott som vanligen kan tänkas förekomma i samband med opinionsyttringar endast uppfylls vid grova brott.

Att kunna utvisa utländska medborgare som begår grova brott är både rimligt och nödvändigt. Men regeringen vill nu sänka tröskeln. Alla som döms till en påföljd strängare än böter ska utvisas, utöver fängelse till exempel villkorlig dom och skyddstillsyn. Även den som dömts till böter men inte kan betala och får påföljden omvandlad till fängelse träffas.

Enligt regeringen innebär förslaget "att det blir obligatoriskt för domstolen att

besluta om utvisning om förutsättningsarna är uppfyllda".

En sökning på "yttrandefrihet", "demonstrationsfrihet" och "opinionsfrihet" i regeringens lagrådsremiss ger noll träffar.

Det kan synas uppseendeväckande att regeringen inte ens resonerar om följderna för utländska medborgares yttrandefrihet förslaget får och om det är förenligt med grundlagarnas "var och en". Svenska domstolar får vägra att tillämpa bestämmelsen om den strider mot överordnad lag, till exempel grundlag och internationella konventioner. Frågan om utvisning för ett yttrandefrihetsbrott är förenligt med svenska grundläggande rättsprinciper kommer förhoppningsvis att aktualiseras av den domstol som får det första fallet.

Att regeringen inte beaktat de direkta och indirekta följderna för var och ens rätt att uttrycka sin uppfattning är inte förvånande. Inom justitiedepartementet pågår arbetet med införandet av ett vandelskrav. I såväl direktiven som uttalanden från ansvariga statsrådet **Johan Forssell** har regeringen markerat att vid en "samlad bedömning" om en utlänning lever "på ett hederligt och skötsamt sätt" ska även icke brottsliga yttranden ska kunna vägas in vid beslut om att neka eller återkalla ett uppehållstillstånd.

De två förslagen skickar yttrandefriheten i ett vi och dom.

Lagrådet pulvrerade förslaget om straffskärpningar. Ett prestigeprojekt som justitieminister **Gunnar Strömmers** ser som den största straffrättsreformen i modern tid. Enligt Lagrådet var förslaget ett illa genomtänkt "hastverk" som inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Lagrådet framhöll också att lagförslag inom det straffrättsliga området på kort tid "kommit i en strid ström utan tydlig samordning" vilket gör det "hårt när omöjligt att överblicka förslagen och deras konsekvenser". Betydelsen att belysa den samlade effekten av flera lagförslag påtalades även av JO när det gäller sänkta gränserna för utvisning och införandet av vandelskrav.

Verkligheten hann ikapp regeringen när det gällde bland annat tonårsutvisningarna och följderna av borttagandet av spårbytet. Nu stoppas de i avvaktan på särskilda undantagsregler. Regeringen tvingas införa det lapptäcke som den bara någon vecka tidigare ansåg otänkbara.

Frågan är vad regeringen drar för slutsatser av dessa monumentala bakslag? Att forcera fram även komplicerade lagändringar trots varningar under remisstiden för att sedan tvingas lappa och laga indikerar inte på något större statsmannaskap. Vålavvägda och förutsebara lagar som påverkar var och ens yttrandefrihet måste få ta tid.

Nils Funcke

kulturen@expressen.se
Nils Funcke är journalist och yttrandefrihetsexpert.

Nils Funcke.